

היום נלמד בעזרת ה':

עירובין דף עא

(המשך מהדף הקודם)

למדנו אתמול שרב נחמן סובר: יורש מבטל רשות. דהיינו אדם שלא עירב בערב שבת עם שכניו, ומת בשבת - בנו שירש אותו יכול לבטל את רשותו לשאר הדיירים. הגמרא מקשה על כך מבריייתא:

ישראל וגר שרויין במגורה אחת: ישראל וגר המתגוררים בחצר, ומת הגר שאין לו יורשים, וכל המחזיק בנכסיו זכה בהן. הדין הוא:

אם מת הגר מבעוד יום בערב שבת - אע"פ שבערב שבת לא החזיק בדירה ישראל אחר שאינו גר בחצר, אלא רק החזיק בה משחשיכה - אוסר על הישראל הגר בחצר לטלטל בה. מכיון שהיתה לו אפשרות להחזיק בדירת הגר מערב שבת, נמצא שלא היה כאן היתר למקצת שבת (שאז הדין שהותר לכל השבת) כי רשות הגוי היתה תלויה ועומדת שמא יזכו בה אחרים.

ואם מת הגר משחשיכה בשבת (ועשה עירוב חצרות) - אע"פ שהחזיק ישראל אחר בדירה בשבת, כיון שלא היה יכול להחזיק בה מבעוד יום - אינו אוסר. מכיון שהיה כאן היתר למקצת שבת הותר לכל השבת.

הגמרא מקשה מהרישא של הבריייתא על רב נחמן, מדוע לא יכול היורש שירש בערב שבת את רשות הגר לבטל את רשותו בשבת לישראל הגר בחצר ולא לאסור עליו את הטלטול?

מחלוקת ב"ש וב"ה בביטול רשות בשבת: ב"ש סוברים שאפשר לבטל רשות רק בערב שבת, אם שכח לערב. וב"ה סוברים שמבטלים בשבת. למסקנת הסוגיא הגמרא מבארת ששורש מחלוקתם האם ביטול רשות זו פעולה של **הקנאת הרשות** לבני החצר, וממילא פעולת קנין אסורה בשבת (= שדומה הדבר למקח וממכר). או שזו פעולה של **סילוק הרשות**, שהמבטל מסלק את עצמו מרשותו וזה מותר בשבת.

(המשך בדף הבא ↓)

(המשך מדף קודם ↑)

כלך אצל יפות: אדם שתּרם את פירותיו של חברו שלא מדעתו (שאינן תרומתו חלה), ופּתאום הגיע בעל הפירות ואמר לו 'כלך אצל יפות' כלומר לך ותתרום מהפירות היפים יותר (ומדובר שיש לו פירות יפים יותר) - דבר זה הוא גילוי דעת של בעל הפירות שנוח לו בתרומת חברו, ונעשה הדבר כאילו מינה את חברו מעיקרא לשליח לתרום והועילה תרומתו.

ע"פ זה מבאר עולא את דעת ב"ה שהמבטל רשותו בשבת, מגלה דעתו שכבר בערב שבת היה נוח לו להשתתף בעירוב אלא ששכח לערב, וממילא אין כאן קנין חדש שאסור בשבת.

משנה: כדי להתיר לבני החצרות שבמבוי את הטלטול במבוי - צריכים לעשות ביניהם 'שיתוף מבואות' (= ע"י שכל חצר נותנת דבר מאכל - לאו דוקא פת - ומניחים אותם באחת החצרות).

בעל הבית המתגורר באחת החצרות, שהיתה לו שותפות עם דיירי החצרות שבמבוי ביין שבביתו - אע"פ שלא היתה זו שותפות לשם עירוב - אינו צריך לערב עם בני החצר, כי השותפות ביין מחברת אותם יחדיו. אבל אם היה שותף עם שכן אחד ביין ועם שכן אחר בשמן - לדעת רבנן צריכים לערב, ולדעת רבי שמעון גם שותפות זו מועילה שאינם צריכים לערב.

גמרא: רב מבאר שדווקא אם היין המשותף נמצא בכלי אחד מועילה שותפותם, אבל לא בשני כלים. (אמנם כאשר עירבו במאכל שנתן כל אחד מהדיירים לשם עירוב, אף בשני כלים מועיל העירוב כשאינן מספיק מקום בכלי אחד).

למדנו במשנה שלדעת ר"ש אם הוא היה שותף עם אחד ביין ועם אחר אחד בשמן אינם צריכים לערב: רבה מבאר שמדובר בחצר הנמצאת בין שני מבואות, ועם מבוי אחד השתתפה ביין ועם המבוי השני בשמן. ור"ש לשיטתו הסובר שחצר אחת יכולה לערב עם שני מבואות אף ששני המבואות לא עשו שיתוף מבואות יחד, ואין אנו חוששים שמא יבוא להוציא כלים ששבתו במבוי זה למבוי השני דרך החצר.

(המשך בדף הבא ↓)

(המשך מדף קודם ↑)

ורב יוסף מבאר שמדובר במקרה רגיל (= בבעל הבית השותף עם שכניו במבוי אחד), ורבנן ור"ש נחלקו במחלוקתם של רבי יוחנן בן נורי ורבנן לעניין טבול יום:

- כפי שלמדנו (במס' שבת) ששמן שצף על גבי יין (= ושניהם של תרומה), ונגע טבול יום (= אדם שטבל ולא העריב משו) בשמן, הרי הוא פוסל את השמן בלבד, לפי שהיין והשמן לא נחשבים כמחוברים, ולדעת רבי יוחנן בן נורי השמן והיין נחשבים כמחוברים זה לזה ואף היין נפסל. רבנן במשנתנו סוברים כרבנן כאן שהיין והשמן אינם מחוברים, ולכן אם נתנם בכלי אחד אין הכלי מחברם לעניין שיתוף מבואות וצריך לערב עירוב אחר, ורבי שמעון במשנתנו סובר כרבי יוחנן בן נורי שהם חשבים לחיבור, והרי הם כעירוב אחד ואין צריך לערב עירוב אחר.

ברייתא: לדעת רבי אליעזר בן תדאי שאף אם בעל הבית היה שותף לזה ביין ולזה ביין, צריכים לערב (= לכאורה שלא כמשנתנו). רבה מבאר שמדובר כאן שכל בני המבוי קנו חבית יין בשותפות, ור"א בן תדאי סובר ש'אין ברירה' וכיון שלא הוברר כל יין של מי הוא הרי זה כאילו הם השתתפו במעות, והדין הוא שאין משתתפים במעות. ורבנן סוברים ש'יש ברירה', ואנו רואים כאילו כל אחד הביא יין ושפך אותו לחבית.

ורב יוסף מבאר שלדעת כולם מועיל השיתוף לזה ביין ולזה ביין. אלא שלדעת ר"א בן תדאי 'אין סומכים על שיתוף במקום עירוב', כלומר אין שיתוף המבואות מועיל להתיר גם את החצרות בטלטול, וצריך לעשות גם עירוב חצרות. ולדעת רבנן השיתוף מבואות מועיל אף להתיר את החצרות בטלטול, ואין צריך לעשות גם עירוב חצרות.

מעריבים בחצרות בפת אבל לא ביין, לפי ש'עירוב חצרות' משמעותו כאילו כולם דרים יחד, ועיקר דירתו של אדם היא במקום פת. אבל שיתופי מבואות עושים בין ביין (או שאר אוכלים ומשקים) ובין בפת, לפי שהשיתוף בא לשותף רק את החצרות ולא את הדירה.

מעריבים בחצרות ומשתתפים במבוי, כלומר אף שעשו 'עירוב חצרות' כדי להתיר את הטלטול בחצרות צריך לעשות 'שיתוף מבואות' כדי להתיר את הטלטול במבוי, וכן

(המשך בדף הבא ↓)

(המשך מדף קודם ↑)

להיפך, כדי שלא תשתכח תורת עירוב מהתינוקות (= שאם יסמכו על השיתוף מבואות כדי לטלטל אף בחצרות יטעו התינוקות לחשוב שמותר לטלטל בחצרות ללא עירוב). דברי רבי מאיר.

ולדעת חכמים או מערבים או משתתפים, כלומר שעירוב חצרות מועיל גם כשיתוף מבואות וכן להיפך.

